

Μία τῶν γλυκυτέρων καὶ συγκινητικωτέρων ἀναμνήσεων τῆς ζωῆς μου θὰ εἶνε ἡ ἐπίσκεψίς μου εἰς τὸ κοιμητήριον τοῦ Père Lachaise, εἰς τὸν τόπον ὅπου κατεκλίθη τὸ σῶμα μουσικοῦ τοῦ ὁποίου ἡ καρδία μέ-
χρις ἐσχάτων ἐστέναζε διὰ τὴν πατρίδα του.

Πρὸ τοιούτου τάφου ἡ φαντασία τοῦ ἐπισκέπτου πλέκει ἀμάραντον καὶ ἀόρατον στέφανον εὐλαθείας πρὸς τὸ Πνεῦμα!

ΕΡΑΣΜΙΑ Ν. ΚΑΛΛΙΣΠΕΡΗ

ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΙ

— Ἐκ παλαιοῦ ἔρωτος, δύναται νὰ κάμῃ τις ὅ,τι θέλει, ἔστω καὶ ἓνα νέον ἔρωτα. — Τὰ πάντα ἐκτὸς τῆς φιλίας.

— Κατὰ τινα γνώμην διὰ τὸν μαντεύοντα τὸν χαρακτήρα ἀνθρώπου τινος, ἐκ τοῦ γραφικοῦ αὐτοῦ χαρακτήρος, μία ὑπογραφή εἶναι ἐκδηλωτικωτέρα ἢ δεκαετῆς βίος στενοτάτης οἰκειότητος.

— Ὁ καλλίτερος τρόπος ν' ἀγαπᾶ κανεὶς τὴν γυναῖκά του εἶναι νὰ κάμῃ ὅ,τι θέλει.

— Ὁ ἄνθρωπος ὑποχρεοῦται νὰ ἐνεργῇ ὡσεὶ ἡδύνατο τὰ πάντα καὶ νὰ ἐγκαρτερῇ ὡσὰν νὰ μὴ ἡδύνατο τίποτε.

— Κατὰ τινα παρατήρησιν, ἐκ τῶν γυναικῶν ὅσαι φυτοφαγοῦσιν ἔχουσι δροσερωτέραν τὴν ὕψιν.

— Ὑπάρχουσι πολλαχοῦ γυναῖκες, ἀποστρεφόμεναι τὸ ὄν ὅπερ ἐγέννησαν, ὅπως ὑπάρχουσι γυναῖκες δυστυχεῖς, διότι δὲν ἔχουσι τέκνα.

— Ἡ ἀνία εἶναι τὸ μέγιστον τῶν δεινῶν· διὰ πολλῆς γενναιότητος δύναται τις νὰ ὑπερικήσῃ τὰς μεγαλειτέρας θλίψεις, οὐδέποτε ὁμως νὰ κατισχύσῃ τῆς ἀνίας.

— Κατὰ τὴν Γεωργίαν Σάνδη, ἡ ὠχρότης ἐξιδανικεῖ τὴν καλλονὴν τῶν Γυναικῶν καὶ ἐξευγενίζει τὴν νεότητα τῶν ἀνδρῶν. Ἐννοεῖται ὅτι πρέπει νὰ ᾔνε φυσική.

— Ἐκαστος ἄνθρωπος ὡς καὶ πᾶν ἐμπόρευμα ἔχει τὴν τιμὴν του.

— Οἱ ἄνδρες ἐρυθριῶσι πλείοτερον τῶν γυναικῶν. Αἱ γυναῖκες ἐρυθριῶσι μᾶλλον περὶ τὸ οὐς ἢ ἐπὶ τῆς παρεῖας. Καὶ τὸ ἐρύθημα τοῦτο εἶναι σημεῖον διὰ τὸν ἄνδρα, ὅτι ἔκαμεν ἐντύπωσιν. Ἐὰν οὗτος προσέχη τὸ ἀριστερὸν οὐς, δυνατὸν νὰ ἴδῃ τι, τὸ ὁποῖον νὰ σημαίνῃ ὅτι πρέπει νὰ λογίζηται εὐτυχής.

— Οἱ παρατηρηταὶ διακρίνουσι μακρόθεν τινά, ἐὰν ᾔνε ἀνὴρ ἢ γυνὴ, οὐχὶ ἀπὸ τὸ ἔνδυμα ἢ τὸ πρόσωπον, ἀλλ' ἀπὸ τὰς κινήσεις. Αἱ κινήσεις τοῦ χαριεστεροῦ ἀνδρὸς δὲν ἐνέχουσι τὴν ἐλαχίστην χάριν παραβαλλόμεναι πρὸς τὰς λιγέσσας γραμμὰς, ἃς προσλαμβάνουσι τὰ μέλη πασῶν σχεδὸν τῶν γυναικῶν. Ἀπλῆ κίνησις τοῦ βραχίονος πρὸς τὴν κεφαλὴν, προδίδει εἰς τὸ ὄμμα τοῦ παρατηρητοῦ τὸ φύλον τοῦ πρὸ αὐτοῦ ἀνθρώπου. Ἐὰν τις ἀμφιβάλλῃ, ἃς συγκρίνῃ τὴν ἀδείξιαν καὶ ἄχαριν κινήσιν τῆς χειρὸς τοῦ ἀνθρώπου, διευθετοῦντος τὴν κόμην αὐτοῦ, πρὸς τὴν ὑγρὰν καὶ μαλακὴν χάριν, μεθ' ἧς ἐκτελεῖ τὸ αὐτὸ κίνημα ἢ γυναικεῖα χεῖρ.

— Οἰονδῆποτε χρέος τὸ ὁποῖον παραλείπομεν, ἐπισκοτίζει ἀλήθειάν τινα, τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ γνωρίζωμεν.

— Ἡ ποικιλία τῆς ἐνεργητικότητος καὶ τῶν ἀσχολιῶν τοῦ βίου, διατηρεῖ τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα εἰς θαυμάσιον βαθμὸν εὐρωστίας.

— Ὑφίστανται δύο ὑποκρισίαι, ἡ ὑποκρισία τῶν σοβαρῶν ἀνθρώπων καὶ ἡ ὑποκρισία τῶν φαίδρων ἀνθρώπων. Ἡ πρώτη, ἣν ὑποπτεύομεθα ἐκ τῶν προτέρων εἶναι σχεδὸν ἀβλαβής. Ἡ δευτέρα, καίτοι ὑπάρχουσι πολλὰ παραδείγματα, ἀποβαίνει ἀφορμὴ τῆς καταστροφῆς πολλῶν.

— Συνήθως συγχωροῦμεν τὸν κακολογήσαντα ἡμᾶς. Οὐδέποτε ὁμως τὸν ἐπαναλαβόντα ἡμῖν τὴν κακολογίαν.

— Καθόσον προχωρεί τις εἰς τὴν ἡλικίαν, αἰσθάνεται, ὅτι ἡ ἀνεξικακία καὶ ἡ ἀγαθότης εἶναι ἀνώτεροι ἐν παντί. Ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ βίου φαίνεται νὰ ὑπάρχῃ τι καλλίτερον τῆς ἀνεξικακίας ταύτης, βραδύτερον ὅμως ἀναγνωρίζει τις, ὅτι δὲν ὑπάρχει ὑψηλότερον καὶ λαμπρότερον τῆς ἀγαθότητος.

— Πολλὰκις εἰς φίλος βλάπτει ἡμᾶς περισσότερο ἢ δύο μας ἐχθροί.

— Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι τρεφόμενοι ἐκ τῆς οὐδύνῃς αὐτῶν, ὥστε καὶ παχύνονται.

— Ἐάν τις σὲ ἠπάτησεν ἅπαξ, ἔπραξε κακῶς. Ἐάν σὲ ἠπάτησε καὶ ἐκ δευτέρου σοῦ ἔκαμε καλὰ.

— Πολλὰ ἰδιαίτερα φυσιολογικὰ χαρακτηριστικὰ μεταδίδονται κληρονομικῶς.

— Τὰ ἀρώματα ἐπιδρῶσι μεγάλως ἐπὶ τοῦ χαρακτήρος τῶν γυναικῶν. Ὁ μόσχος καθιστᾷ μελιγίους καὶ εὐαίσθητους τὰς γυναίκας, ἐν ᾧ τὸ ἄρωμα τοῦ ῥόδου τὰς νεάνιδας τὰς κάμνει ἀγρώχους, ὀξύθυμους καὶ... φιλαργύρους. Τὸ γεράνιον προσδίδει ἀρρενωπότητά τινα εἰς τὸν χαρακτήρα καὶ ἀναπτύσσει εὐγενῆ ὑπερηφάνειαν. Ἡ μέντα προδιαθέτει εἰς εὐσθεῖνν καὶ οἶκτον καὶ ἡ βενζόη εἰς βεμβῆν καὶ ποίησιν, ἀλλὰ καὶ εἰς... ἀστάθειαν. Ἡ λουίζα προσδίδει τάσεις καλλιτεχνικὰς. Ἡ κασσιόνη ἀμβλύνει τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὁποῖον ἄγει ἀσφαλῶς εἰς τὴν παραφροσύνην.

— Κατὰ τὴν γνώμην σοφοῦ Γάλλου « Ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ εἰς τὸ γελοῖον ὑπάρχει ἀπόστασις ἐνὸς μόνου βήματος ».

— Ἡ ζωὴ θὰ ἦτο πολὺ εὐχάριστος, ἐάν δὲν ὑπῆρχον αἱ διασκεδάσεις.

— Ἡ μεγαλοφυΐα εἶναι ὅπως ὁ ἥλιος· ἡ λάμψις τῆς δικαιολογεῖ τὰς κηλιδάς τῆς.

— Ἐκάστη ἐποχὴ ἔχει ἰδίαν αἰσθητικὴν, αὐτομάτως προκύπτουσαν ἐκ τῆς ζωμώσεως τῶν σπλαγχνῶν αὐτῆς.

— Ὑπάρχουσι μνησικακίαι μὴ ἀπαυδῶσαι καὶ μίση μὴ ἀφοπλιζόμενα.

— Κατὰ τὸν Γνωστὸν « Τὸ πᾶν ὅπερ τοῦ Λαοῦ, οὐδὲν διὰ τοῦ Λαοῦ ».

— Οἱ Λαοὶ ὅπως καὶ οἱ ἄνθρωποι ἔχουσιν ἡμέρας μεγαλοφυΐας.

— Πρόσωπον ἄνευ ἐκφράσεως εἶναι κωφάλαλος ἐκ γενετῆς.

— Ἄπαντα σχεδὸν τὰ ἐγκλήματα διαπράττονται ἐκ ζηλοτυπίας, ἐξ αἰσθήματος, ἐξ ἔρωτος.

— Εὐκολώτερον ἴσως εἶναι νὰ συγγράψῃ τις ἐν ἔργον ἢ νὰ εὕρῃ κατάλληλον δι' αὐτὸ τίτλον.

— Κατὰ τινα γνώμην, δύο κοιναὶ καλλοναὶ ἀφανίζονται ἢ μία πλησίον τῆς ἄλλης, τούναντιον δὲ δύο ἀληθεῖς καλλοναὶ διαχώνωσι περισσότερον φῶς ἢ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης.

— Τὸ πνεῦμα καὶ ἡ φιλαρέσκεια εἶναι ὁ κόκκος ἄλατος διὰ τὴν μεγαλοφυΐαν καὶ τὸ κάλλος.

— Τὰ μικρὰ δῶρα διατηροῦσι τὰς φιλίας καὶ αἱ μικραὶ ἐνθαρρύνσεις ἀναζωπυροῦσι τὸν ζῆλον.

— Ὁ πρακτικὸς ἄνθρωπος ἐργάζεται διὰ τὸ ἀποτέλεσμα.

— Ὁ ἐνάρετος ἄνθρωπος ἐργάζεται διὰ τὸ καθήκον.

— Ὁ εὐτυχὴς διὰ τὴν ἐργασίαν.

— Ὁ ἐνδοξὸς ἄνθρωπος διὰ τοὺς παραγνωρίζοντας αὐτόν.

— Ὁ πρόθυμος καὶ πάντοτε ἀγαθὰ ἔχων αἰσθήματα δι' ἐκείνους τοὺς ὁποίους γνωρίζει.

— Διὰ δύο ἀγαπωμένους ν' ἀγαπῶνται μὲ τὴν ἰδίαν ἀγάπην εἶναι ἡ πρώτη εὐτυχία, ἡ δευτέρα εἶναι νὰ παύσουν ἀγαπῶμενοι ταυτοχρόνως.

— Ἐάν θυσιάσῃς τέρψιν Σου οἰανδήποτε χάριν γυναικός, ἡ γυνὴ αὕτη θὰ δυσαρεστηθῇ ἐναντίον Σου. Ἴσως δὲ δὲν ἔχει ἀδικον, διότι ἐάν ὑπάρχῃ τι τερπνὸν διὰ Σὲ μακρὰν αὐτῆς καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, δὲν τὴν ἀγαπᾷς.

— Ὁ ἄνθρωπος ἀκολουθεῖ τὸ εἰμαρμένον τοῦ χαρακτήρος του.

— Οἱ ἐξ ἀγνώστου προσελύσεως ἄνθρωποι ἀγοράζωσιν οὐ μόνον σκευὴ καὶ ἀδάμαντας, ἀλλὰ καὶ κοινωνικὴν θέσιν, πλούσιον ὄντες. Ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀπλῆ ἐξέτασις παρέχει τ' ἀληθέστερα τεκμήρια περὶ τῆς ἀληθείας τῆς γνώμης ταύτης.

— "Ανθρωποι καταχρασθέντες τὰ πράγματα τῆς πατρίδος καὶ ἴσως καταδικασθέντες ἢ στιγματισθέντες, λαμβάνουσι πολλάκις πρώτην θέσιν, οὐχὶ μόνον εἰς ξένας κοινωνίας, ἀλλ' εἰς τὰς ἰδίας, ὡς συμβαίνει ἐν Ἑλλάδι.

— "Ὅπου ὑπάρχει δικαιοσύνη, σπανίως ὀφίσταται τὸ ἔγκλημα.

— Τὸ ἔγκλημα φεύγει τὴν δικαιοσύνην, καθὼς τὸ ψεῦδος τὴν ἀλήθειαν καὶ ὁ διάβολος τὸ θυμίαμα.

— Ἡ αἴγλη, τὴν ὁποῖαν ἀναπέμπει πολλάκις ὁ στέφανος τὸ μέτωπον ἐξόχου καλλιτέχνιδος ἀκτινοβόλος στέφανος, ἐξαφανίζει πᾶσαν κηλίδα τοῦ βίου αὐτῆς, μικρὰν ἢ μεγάλην. Τὸν ἄνθρωπον παρερχόμεθα ἐν σιγῇ — πρὸ τοῦ καλλιτέχνου ἀποκαλυπτόμεθα.

— Τακτοποιήσον τὸν χαρακτῆρά Σου καὶ ἡ γλῶσσά Σου θὰ τακτοποιηθῇ μόνη τῆς. Μία κοινωνία ἀποτελουμένη ἀπὸ τακτοποιημένους χαρακτῆρας, αὐτομάτως προικίζεται ὑπὸ τῆς ἀρίστης γλώσσης καὶ συνεννοεῖται ἀρτίως καὶ καλλιπεῶς. Ἄλλοίμονον ἐὰν δὲν δύναται τις ἀπ' ἐνστίχτου νὰ διακρίνῃ τὸ ἄσχημον ἀπὸ τὸ εὖμορφον, τὸ ἀκριβὲς ἀπὸ τὸ ἀόριστον, τὸ ἡμέρον ἀπὸ τὸ ἄγριον. Οὐδέποτε θὰ λαλήσῃ, οὐδὲ θὰ γράψῃ καλῶς. Φίλε ἀναγνώστα, μὴ ἀκούεις τοὺς εἰδωλολάθρας καὶ τοὺς σχολαστικούς, εἶτε ὑπὲρ τῆς καθαρευούσης σου ὁμιλοῦν, εἶτε ὑπὲρ τῆς δημώδους. Πρόσθετε ὅσον δύνασαι εἰς τὸ ἠθικόν σου ἀνάστημα, καὶ γράφε ἢ λάλει μὲ εὐσχημίαν, μὲ ἀκρίβειαν καὶ μὲ ἡμερότητα, οὕτω δὲ θὰ συντελῆς εἰς μὀρφωσιν γλώσσης. Τὰ μυστικά τοῦ καλῶς ὁμιλεῖν καὶ γράφειν εἶναι διαφυλαγμένα εἰς τὴν ψυχὴν. Ἡ γραμματικὴ ἔργεται μετέπειτα. Ἡ γραμματικὴ δὲν ἔχει αὐθεντίαν ἐπὶ τοῦ ἐκφράζεσθαι πλεῖον ἢ ὅσα ἔχει αὐθεντίαν τὸ σύνταγμα ἐπὶ τοῦ κοινωνικῶς βιοῦν. Τὸ σύνταγμα εἶναι ἀπόρροια τοῦ κοινωνικοῦ συστήματος, ἢ γραμματικῆ εἶναι ἀπόρροια τῆς γλώσσης, ἥτις εἶναι τὸ κάτροπτον τοῦ χαρακτῆρος. Μέχρις οὗ μορφώσωμεν χαρακτῆρα, ἀπαραίτητος εἶναι ἡ γνώσις τῆς ἀρχαίας, τῆς γραφομένης, τῆς λαλουμένης. Πρὸ πάντων ὁμως ἀπαραίτητος ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀντλεῖν πᾶν ὅ,τι καλὸν καὶ χρήσιμον ἐκ τῶν τριῶν τούτων θαυμασίων πηγῶν, ἃς ἐκλήροδοτήσεν ἡμῖν παρωχημένος πολιτισμός.

ΜΙΚΡΟΝ ΕΛΑΤΤΩΜΑ Ο ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΣ

Α'

ΒΕΒΑΙΩΣ οὐδέποτε ἐγὼ θὰ σκεφθῶ νὰ σταματήσω τὴν αὐθόρμητον ὁρμὴν τῆς νεότητος. Οὐδόλως συμεμερίζομαι τὴν γνώμην ἐκείνων, οἵτινες δοξάζουσιν ὅτι πρέπει νὰ δυσπιστῆ τις εἰς τὸ πρῶτον συναίσθημα, διότι εἶνε κακόν. Τὸ πρῶτον συναίσθημα, διότι μάλιστα εἶνε αὐθόρμητον, θὰ εἶνε ἀγαθόν παρὰ ταῖς ἐντίμοις καὶ ἀγαθαῖς φύσεσι, καθόσον περὶ τούτων μόνον ὁμιλῶ ἐνταῦθα.

Τὸ μόνον ἐλάττωμα τοῦ πρώτου συναισθήματος, εἶνε ἡ ἔλλειψις ἐλέγχου τῆς σκέψεως, ἐλέγχου ἀναγκαίου πάντοτε, ἄλλως δὲ γενικῶς εὐνοϊκοῦ εἰς τὰς ἐντυπώσεις τῶν εἰλικρινῶν καὶ εὐ ἡγμένων ψυχῶν.

Δὲν εἶμαι ἐχθρὰ τοῦ ἐnthousiasμοῦ, μακρὰν δὲ τοῦ νὰ σκεφθῶ, ὅτι πρέπει νὰ τὸν σβύσῃ ἢ νὰ τὸν καταστείλῃ τις, νομίζω, τὸναντίον, ὅτι καλόν εἶνε νὰ διατηρήσῃ μετὰ μεγίστης προσοχῆς τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν πηγὴν αὐτοῦ. Ὁ ἐnthousiasμός προέρχεται ἐκ τῆς νεότητος τῆς καρδίας καὶ τοῦ πνεύματος, νεότητος πολυτιμοτέρας ἔτι τῆς τοῦ προ-